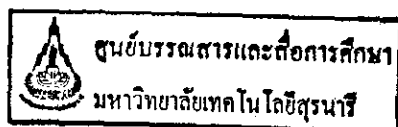

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านสวนวน

นายณัฐพล ฉายคิดถ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

นายณัฐพล ฉายติลก : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านสวนวน

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ศุภกฤษฎี นีวัฒนากุล

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 ตำบลหนองไ้่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย ของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านสวนวน เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในหมู่บ้าน ตำบล และเพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ได้แก่ การวิเคราะห์บริบทรายบุคคล และหมู่บ้าน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกันยายน 2545 จากแบบรายงาน บร.1 – บร.12 ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถาม และการจัดเวทีประชาคม

ผลการประเมินพบว่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านสวนวน ทำให้ประชากรทุกครัวเรือนมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน ผู้ดูแลสามารถนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
 (อ. ศุภกฤษฎี นีวัฒนากุล)

กรรมการสอบ

.....
 (ผศ.ดร.ลัดดา ไกรดี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
 (.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๕ ๙ ๖๕๖ ๖๖๖

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ศุภกฤษณ์ นิวัฒนากุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - อาจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
 - นายอำเภอเมืองนครราชสีมา, พัฒนาการประสานงานตำบลหนองไข่น้ำ ที่ให้ความอนุเคราะห์ประสานงานกองทุนหมู่บ้าน
 - ประธานกองทุนหมู่บ้านสนวน, คณะกรรมการกองทุน, ผู้นำชุมชน ให้ความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่
 - และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านสนวน ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลต่าง ๆ
- ทำนนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ณัฐพล นายคิลก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	8
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	10
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน.....	11
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสนวนหมู่ที่ 4.....	13
6. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพ์โมเดล.....	17
7. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	25
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	25
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	26
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	27

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	31
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ.....	35
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	35
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	46
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	49
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	50
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	53
1. สรุป.....	53
2. อภิปรายผล.....	54
3. ข้อเสนอแนะ.....	56
บรรณานุกรม.....	
ภาคผนวก.....	

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความยากจนของคนในชนบทและสังคมเมือง คือ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและสังคมเมืองสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

หมู่บ้านสนวน หมู่ที่ 4 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนพร้อมกับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมิน และผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านสนวน หมู่ที่ 4 นี้มาระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย ของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน บ้านสนวน หมู่ที่ 4 ในประเด็นต่อไปนี้

2.1.1 หมู่บ้านสนวน หมู่ที่ 4 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก

- 2.1.2 หมู่บ้านสวน หมู่ที่ 4 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 2.1.3 หมู่บ้านสวน หมู่ที่ 4 มีกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตัวเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 2.1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านสวน หมู่ที่ 4 ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน
 - 2.1.5 ประชาชนในหมู่บ้านสวน หมู่ที่ 4 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 2.1 ว่ามีอะไรบ้าง
- 2.3 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล
- 2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านสวน หมู่ที่ 4 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน

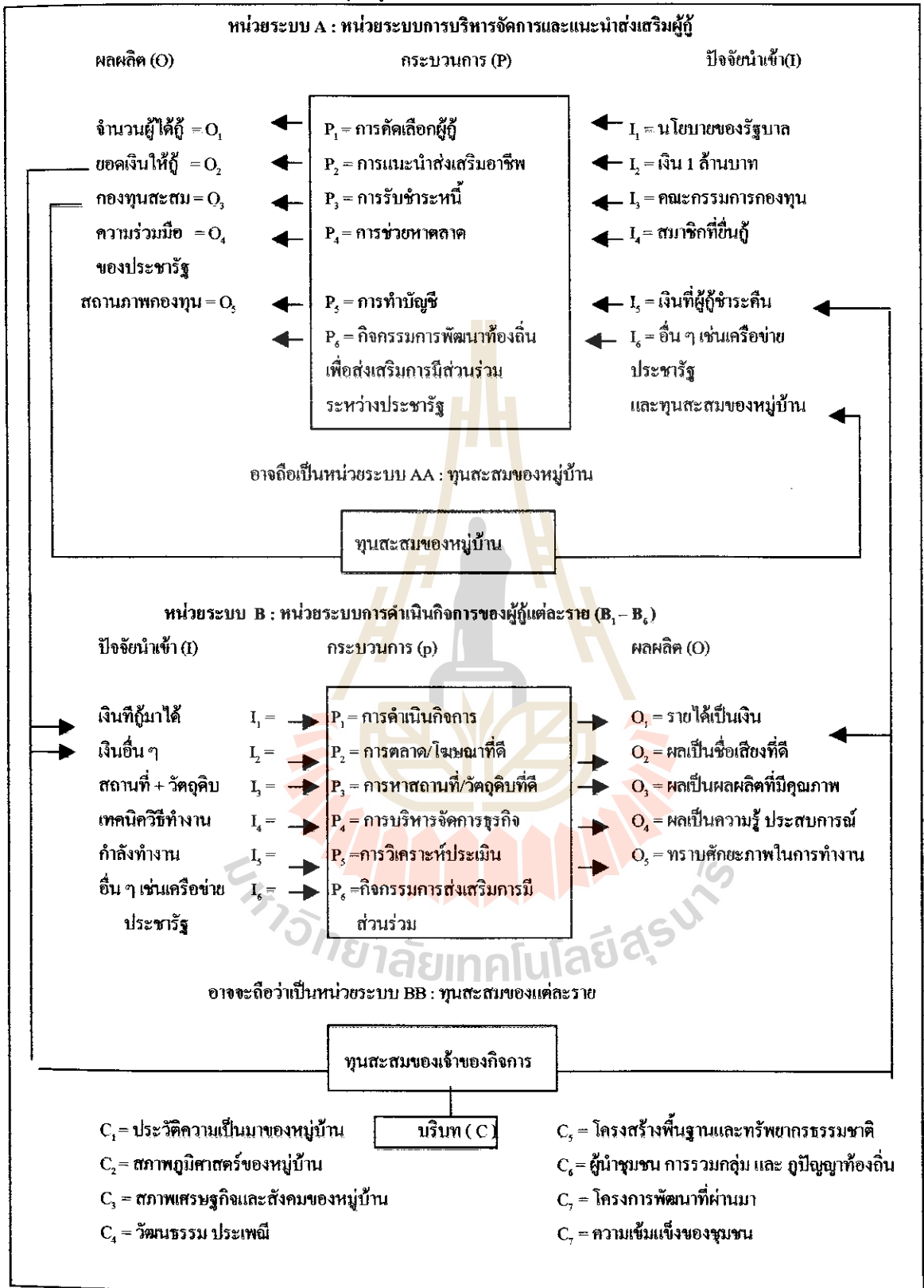
I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้า

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิต

เมื่อนำ ชิฟฟ์โมเดล มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภาพ 1.1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านสวนวน

ที่มา : ปรับปรุงมาจากชุดวิชาสารนิพนธ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 21)

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาหมู่บ้านสวนหมุ่ที่ 4 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านสวนหมุ่ที่ 4 ในชุมชนท้องถิ่น ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโอมเคลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านสวนหมุ่ที่ 4 และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 การเขียนรายงานสารนิพนธ์ บทที่ 1, 2, 3, 4, 5, บรรณานุกรม และภาคผนวก

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษารั้งนี้จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทชุมชนในหมู่บ้านและศักยภาพความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนและกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย
4. เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายขององค์กรเรียนรู้
5. เพื่อการพัฒนาที่เป็นระบบให้มากขึ้นให้สามารถนำการวิจัยไปเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างตรงจุด ตลอดจนมีศักยภาพในการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านสวนหมุ่ที่ 4 ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านที่ได้รับเงิน 1 ล้านบาท

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง บุคคลธรรมดาที่มีทะเบียนบ้านอยู่หมู่บ้านสวน หมู่ที่ 4 ติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสวนหมู่ที่ 4 จำนวน 15 คน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ ที่จะบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นที่ยอมรับ มีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นายดีว	ถาดจอหอ	ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. นายคุณ	จงอยู่กลาง	รองประธาน
3. นางสมบูรณ์	แต้วจอหอ	เลขานุการ
4. นายสมชาย	ซิด โศกสูง	เหรัญญิก
5. นายพูน	กอพลูกกลาง	กรรมการ
6. นางชั้น	วรรณโก	กรรมการ
7. นายพันธ์	มุงผลกลาง	กรรมการ
8. นายใหม่	เชยโพธิ์	กรรมการ
9. นางอำนวยการ	ซ้องนอก	กรรมการ
10. นางเฉลิม	สิงห์ทะเล	กรรมการ
11. นางกิ่ง	มะลิวงศ์	กรรมการ
12. นางพะเยาว์	ซิด โศกสูง	กรรมการ
13. นายเลี่ยม	ซิด โศกสูง	กรรมการ
14. นายมบุญ	แต้วจอหอ	กรรมการ
15. นางดวงจันทร์	ซิด โศกสูง	กรรมการ

ประธานกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กรรมการกองทุนหมู่บ้านสวน หมู่ที่ 4 ซึ่งมาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกกันเอง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการที่สมาชิกกำหนดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาหมู่บ้านบ้านสนวน หมู่ที่ 4 ตำบลหนองไผ่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลักวิชา ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
 - 9.4 ประชาคม
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ธุรกิจชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพ เสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมให้ธุรกิจชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) ส่งเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมส่วนรวม ประชาชนในท้องถิ่น มีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน ที่ปรึกษาคณะกรรมการอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 3 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 4 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงครบองค์ประชุม

ข้อ 5 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์กองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. ให้มีลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยจะให้ค่าตอบแทนแก่ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 1 ให้สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สังกัดในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 2 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งกองทุน
6. สนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกรณีศึกษาหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คือ

1. กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คือ
 - 1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมืครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
 - 1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
2. คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้
 - 2.1 เป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี
 - 2.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
 - 2.3 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือ คนเสมือนไร้ความสามารถ

- 2.4 ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- 2.5 ไม่เคยเป็นผู้ต้องโทษในคดีอาชญากรรม
- 2.6 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือถูกไล่ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- 2.7 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ตลอดจนยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

- 1.1 จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
- 1.2 จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
- 1.3 อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เกษตรกร ค้าขาย เลี้ยงสัตว์
- 1.4 ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน การเกษตร ข่อมรด เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น
- 1.5 รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน ประมาณ 30,000บาท

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- 2.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมจะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด
- 2.2 วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

- 3.1 มีระเบียบข้อบังคับสำหรับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 3.2 ระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้แล้วหรือไม่
 - 3.2.1 ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัสมาชิก)

- 3.2.1 ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)
 - 3.2.2 ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 3.2.3 ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระเงินกู้
 - 3.2.4 ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีกองทุน
 - 3.2.5 ข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกองทุน
- 3.3 วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นผู้กำหนดขึ้นเองหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกัน กำหนดขึ้น

4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

- 4.1 จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน
- 4.2 จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 4.3 จำนวนที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านในรูปของการถือหุ้น/การออม/ค่าธรรมเนียม/เงินบริจาค หรือให้เปล่า
- 4.4 การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
- 4.5 หมู่บ้านมีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน ชุมชน หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้านหรือไม่

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 5.1 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
- 5.2 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
- 5.3 กองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมอะไร
- 5.4 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
- 5.5 วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
- 5.6 วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- 5.7 วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญา

- 5.8 แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้านในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่
ประชาชนในหมู่บ้าน
- 5.9 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
- 5.10 การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายให้ประชาชนมีแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของ ประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัย การออม เสียสละ เอื้ออาทร และให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 ไว้ดังนี้

1. ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนประกอบอาชีพของสมาชิกครัวเรือน หรือกลุ่มอาชีพ
- (2) เพื่อส่งเสริมการสนับสนุนการพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกันในด้าน เศรษฐกิจและสังคม
- (3) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านสำหรับการลงทุน
- (4) เพื่อส่งเสริมการออมและการประหยัดในครัวเรือน
- (5) เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสังคมประชาธิปไตยในหมู่บ้านและชุมชน
- (6) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชน
- (7) เพื่อเป็นกองทุนรองรับเงินกองทุนต่างๆ

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- (1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- (2) เงินกู้ยืม
- (3) ดอกผล หรือ ผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- (4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นสมาชิกรายละ 20 บาท
- (5) เงินฝากตั้งจะและเงินรับฝาก หรือเงินรับบริจาคอื่นๆ
- (6) เงินค่าหุ้น หุ้นละ 50 บาท สะสมเป็นรายปี
- (7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- (8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระผูกพันอื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- (1) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ในวันที่สมัครเป็นสมาชิก
- (2) เป็นผู้พำนักหรืออาศัยอยู่ในบ้านสวน หมู่ที่ 4 ติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- (3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถ หรือวิกลจริต
- (4) ไม่เป็นผู้ถูกต้อง หรือรอลงอาญา หรือทำผิดโดยประมาท
- (5) ไม่เป็นผู้ประพฤดิเสื่อมเสียในจารีตประเพณีหรือศีลธรรมอันดี
- (6) ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- (7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก ไล่ออกจากราชการ
- (8) ไม่เป็นผู้เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
- (9) การกลับมาเป็นสมาชิกใหม่ตามข้อ 7.5 ต้องมีเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี นับแต่วันที่ ถูกให้ออก

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- (1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่สำนักงานคณะกรรมการกองทุน
- (2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

- (3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรมเมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข. และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าค่าหุ้น และเงินฝากตั้งจะภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

6. การขาดสมาชิกภาพหรือพ้นจากการเป็นสมาชิกตามเหตุผลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย หรือย้ายที่อยู่
- (2) ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ
- (6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- (7) นำเงินกู้หรือทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในคำขอกู้ยืมเงิน
- (8) มีลักษณะ และ/หรือ คุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ กับกองทุน ทั้งในฐานะผู้กู้หรือค้ำประกัน อาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภายในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านยื่นคำขอกู้ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติตามคำขอกู้ของสมาชิกกองทุน
3. ในกรณีไม่อนุมัติจะแจ้งให้สมาชิกกองทุนทบทวนในจุดบกพร่องของคำขอกู้
4. ในกรณีอนุมัติจะแจ้งให้สมาชิกทราบ
5. สมาชิกกองทุนทำสัญญากับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมบันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมแจ้งให้ธนาคารสาขาอำเภอทราบ
7. สมาชิกกองทุนเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร
8. สมาชิกกองทุนแจ้งเลขบัญชีออมทรัพย์ฯ ให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
9. ธนาคารสาขาอำเภอโอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกกองทุน
10. สมาชิกกองทุนนำเงินไปประกอบอาชีพ

กรณีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านสวนนวม หมู่ที่ 4 มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้

การกู้เงินกองทุน มี 2 ประเภท คือกรณีปกติหรือสามัญ และกรณีฉุกเฉิน

1.การกู้กรณี ปกติสมาชิกกู้ได้ไม่เกินรายละ 20000 บาทโดยคณะกรรมการอนุมัติ ถ้าเกิน 20000 บาท แต่ไม่เกิน 50000 บาทต้องให้ที่ประชุมสมาชิกเป็นผู้วินิจฉัยให้ความเห็นชอบจึงขอกู้ได้

-การกู้กรณีปกติผู้ยื่นกู้ยืมเงินต้องระมัดระวังวัตถุประสงค์ตามโครงการอย่างชัดเจนจะนำเงินไปใช้ในอกที่ระบุไว้ในสัญญาได้

-การกู้กรณีปกติต้องส่งคืนระยะเวลาภายใน 1 ปีพร้อมเงินต้นและดอกเบี้ยร้อยละ 8 บาท
กรณีผิดสัญญาไม่ส่งคืนตามกำหนดต้องเสียค่าปรับอัตราดอกเบี้ยเพิ่ม 1 เท่าของอัตราดอกเบี้ยที่กำหนด

-กรณีมีเหตุจำเป็นในการผ่อนชำระหนี้ต้องประชุมสมาชิกเป็นผู้วินิจฉัยให้ความเห็นชอบ

2.การกู้ฉุกเฉิน การกู้ฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนให้กู้ได้ไม่เกิน 3000 บาท และต้องส่งคืนภายใน 3 เดือน

-การกู้ที่มีวงเงินตั้งแต่ 5000 บาท ขึ้นไปต้องมีบุคคลหรือหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

-อัตราดอกเบี้ยเงินกู้คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท ต่อเดือน

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ จีพีไอโมเดล

1.รูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล

จำเนียร สุขสหาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชีพท์โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 :221-234) ดังนี้

การประเมินแบบชีพท์โมเดล สด๊ฟเฟลป็น ได้เสนอแบบจำลอง CIPP เพื่อประเมินโครงการ ซึ่งได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า “เป็นการบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่”
แบบจำลอง CIPP ประเมินด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่วางไว้ ประเมินในด้านต่างๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น

หน่วยงานที่ช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น โดยประเมินอัตรา กำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการ ภายในโครงการเท่านั้นรูปแบบคำถาม เช่น แผนงานที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

- 1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- 2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- 3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากรใน

โครงการ หรือในแผนงานเอง

4) การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นนิจ

การทำตามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอย่างไร โครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการ คัดคะเนล่วงหน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาและบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของ ความสำเร็จของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต เพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุด วัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

2. รูปแบบการประเมินแบบ ชิพพีโมเดล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 90-91)

สต๊าฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีม เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สต๊าฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของกร กำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบชิพพี (CIPP Model) มีรายละเอียด ดังนี้

1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการ ดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณา ความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้ง เทคโนโลยีและแผนการดำเนินการ โครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อ หาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการ ช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของ การขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

มีระยะเวลาในการดำเนินโครงการทั้งสิ้นรวม 10 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 – กันยายน 2545 โดยมีวิธีการในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการบูรณาการการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและบริหารโครงการเข้าด้วยกัน

9. เอกสารอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการพัฒนาที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

- ประชาชนมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
- ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
- ประชาชนต้องเตรียมใจที่จะมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมโดยตรง
- การมีส่วนร่วมโดยอ้อม
- การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

- (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาย่อมก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาและสร้างความเจริญให้กับชุมชนของตนผ่านกิจกรรมของกระบวนการทำงาน
- (2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจและกำหนดชะตากรรมของตน
- (3) เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของตนได้ถูกต้องตรงประเด็น
- (4) เป็นการสร้างฉันทานุมิตรร่วมกัน
- (5) เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล
- (6) เป็นการสนับสนุนการพัฒนา ความรักท้องถิ่นและความรับผิดชอบต่อสังคม
- (7) ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงานอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนา

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ชุมชนเข้มแข็ง คือ ชุมชนที่มีศักยภาพ มีความรัก ความสามัคคี จงรักภักดีชุมชนทุกคนไม่เรียนรู้ มุ่งพัฒนาตนเองให้มีพลังความคิด พลังสติปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองในทุก ๆ ด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากรแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุข และมีคุณธรรมนำชีวิต

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

- (1) เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)
 - รู้ทันเหตุการณ์บ้านเมือง
 - ร่วมมือเป็นกลุ่ม
 - เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
- (2) เป็นชุมชนที่รู้จักการจัดการ (Common Management)
- (3) เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (Spirituality)
 - มีความผูกพันรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน
 - มีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งในปัจจุบันและในอนาคต
- (4) เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful)

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน

- (1) การจัดการและการบริหารจัดการ
- (2) อุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วม

- (3) ทูน
- (4) มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง
- (5) สิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง
- (6) เครือข่ายความร่วมมือ
- (7) การยอมรับจากสังคมภายนอก

กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่หนึ่ง ทิศทางทรัพยากรมนุษย์

- เตรียมคน ผู้นำ ประชาชน
- กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขั้นที่สอง กำหนดประเด็นปัญหาและพัฒนาทางเลือก

- จัดเวทีประชาคม
- เลือกกิจกรรมแบบองค์รวม

ขั้นที่สาม ดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

- ลักษณะเป็นแนวราบ มีเป้าหมายร่วมกัน

ขั้นที่สี่ ขยายเครือข่ายความร่วมมือ

- ประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างกระบวนการร่วมในนโยบาย

9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ คือ องค์กรชุมชนเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนนั้นๆ เพื่อรวมตัวกันแก้ไขปัญหาของชุมชน รูปแบบการรวมกลุ่มของชาวบ้านมีหลายรูปแบบ บางองค์กรเกิดขึ้นจากการจัดตั้งอย่างเป็นทางการโดยรัฐ หรือไม่เป็นทางการ โดยองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้นรูปแบบขององค์กรชาวบ้านที่ราชการจัดตั้ง เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเกษตร องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น องค์กรชาวบ้านแบบไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มผักปลอดสารพิษ เป็นต้น องค์กรที่ชาวบ้านรวมตัวกันเป็นเครือข่ายอาจเป็นองค์กรที่ชาวบ้านหรือองค์กรพัฒนาเอกชน หรือหน่วยงานราชการเข้าไปสนับสนุน องค์กรชาวบ้านที่ชาวบ้านจัดตั้งมาเอง โดยไม่มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจนแต่จะมีการยอมรับ เช่นการรวมตัวเพื่อดูแลต้นน้ำลำธาร คุ่มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

9.4 ประชาคม

เวทีประชาคมคือ พื้นที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ทุกคนสามารถพบปะรวมตัวกัน เพื่อพูดคุย แลกเปลี่ยน ถกแถลงข้อมูลความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ปัญหา วางแผนทำงานร่วมกันเพื่อ ประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน

การพูดคุยในเวทีประชาคม เป็นบรรยากาศของความร่วมมือ มิตรภาพและสัมพันธภาพที่เท่าเทียมกัน เกิดความกลมกลืนสมานฉันท์

- บทบาทของผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม

- ช่วยค้นหาข้อมูล ให้ข้อมูล ประสบการณ์ ความคิด
- ร่วมกันวิเคราะห์ ตั้งเคราะห์ข้อมูล ประมวลความคิดรวบยอด
- ร่วมรับผิดชอบการจัดการ แลกเปลี่ยนในเวทีให้เป็นไปตามกำหนด
- ค้นหาความคิดร่วมของกลุ่ม
- ช่วยกันกำหนดกิจกรรมที่เป็นความคิดเห็นร่วม มอบหมายภารกิจ และนำไปสู่การ

ปฏิบัติ

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและ ทรัพยากรที่มี การจัดการการใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดภาวะความ เสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

ลักษณะของการพัฒนาที่ยั่งยืน

- มีความคงอยู่อย่างยืนยาว
- มีความเหมาะสม และมีการจัดการที่ดี

หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

- (1) เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
- (2) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางการพัฒนา
- (3) เน้นการพัฒนาความคิด จิตสำนึก ความรับผิดชอบ

แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

- (1) ใช้ชุมชนเป็นแกนนำ
- (2) ปลูกฝังจิตสำนึก
- (3) ถ่ายทอดจิตสำนึกสู่ประชาชน
- (4) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างระมัดระวัง

- (5) การทดแทนทรัพยากรที่หมดไป
- (6) การจัดระบบดูแลรักษาในระยะยาว

ตัวชี้วัดการพัฒนา

มีการสืบทอด มีกระบวนการขององค์การบริหารจัดการที่ชัดเจน มีบุคลากรเป็นแกนนำในการทำงาน มีประชาคม ชุมชน ประชาชนให้การยอมรับเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วม

9.6 ธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนคือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมหรือช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้และจัดการร่วมกัน เพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้าและการบริหารที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ได้อย่างสอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ลักษณะของธุรกิจชุมชน

- (1) เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีความคล่องตัวในการบริหาร
- (2) รายได้จากยอดขายในระยะเริ่มต้นไม่มากนัก
- (3) ต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมต่ำ
- (4) การติดต่อและการให้บริการกับลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด
- (5) การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย

ประเภทธุรกิจชุมชน

- (1) ธุรกิจการผลิต หมายถึง การผลิตสินค้าโดยนำเอาวัสดุหรือสินค้าบางชนิดมาแปรสภาพให้เป็นสินค้าใหม่ มีรูปแบบใหม่ ธุรกิจชุมชนที่ดำเนินการด้านการผลิตจะทำการผลิตในครัวเรือนซึ่งอาศัยวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน
- (2) ธุรกิจค้าปลีก หมายถึง กิจการที่ทำการขายสินค้าให้ถึงมือผู้บริโภค ณ จุดที่ทำการขาย
- (3) ธุรกิจค้าส่ง หมายถึง กิจการที่ดำเนินการรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตเป็นจำนวนครั้งละมากๆ และนำสินค้านั้นมาขายต่อให้กับพ่อค้าปลีกหลาย ๆ รายต่อไป
- (4) ธุรกิจบริการ หมายถึง การรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อประกอบธุรกิจบริการคือ สินค้าที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ

ความสำคัญของธุรกิจชุมชน

- (1) เปิดโอกาสให้มีการประกอบการ
- (2) ก่อให้เกิดการจ้างงาน

- (3) ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม
- (4) สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน
- (5) ลดปัญหาสังคมที่เป็นภัยคุกคามประเทศ

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละหนึ่งครั้ง แล้วติดประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

- (1) บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
- (2) รายรับและรายจ่ายของกองทุน
- (3) สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชี ต่อคณะกรรมการสนับสนุน เพื่อทราบถึงความก้าวหน้า สถานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกองทุนทุก 3 เดือนและทุกรอบปี พร้อมทั้งแสดงบัญชี กำไร ขาดทุน และงบดุลในปีบัญชีที่ล่วงมาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี การบริหารจัดการและการเงินบัญชี

1. มีระบบบัญชีที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้
 - มีระบบบัญชีและการเงินที่ครบถ้วนตามลักษณะกิจกรรมของกลุ่ม
 - มีระเบียบการใช้จ่ายเงิน และการจัดทำหลักฐานทางบัญชี
2. การระดมทุนภายในกลุ่มและชุมชน
 - การระดมทุนจากสมาชิกกลุ่ม โดยการลงหุ้น การออมทรัพย์
3. การแบ่งปันผลประโยชน์
 - มีข้อตกลงเกี่ยวกับการปันผลกำไร การจัดสรรทุนสำรอง สวัสดิการชุมชน และมีกรคืนกำไรให้ชุมชนในรูปแบบต่างๆ
 - การกระจายเงินทุนอย่างเป็นธรรม
4. การพึ่งตนเองด้านการเงิน
 - มีเงินสะสมหรือทุนสำรองเพิ่มเติม
 - กลุ่มมีรายได้มากขึ้นและสามารถจัดการได้
 - มีการใช้ข้อมูลการเงินในการวางแผนงานกลุ่ม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

เนื้อหาสำคัญของบทที่ 3 ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ เนื้อหาหลัก ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อย่อยดังนี้ (1) วิธีการประเมินโครงการ (2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (3) ตัวแปรและตัวชี้วัด (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (5) การเก็บรวบรวมข้อมูล (6) การวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดของหัวข้อย่อยแต่ละข้อจะปรากฏอย่างละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสนวน ช่วงเวลาวิจัย ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกันยายน 2545 สารนิพนธ์นี้ใช้วิธีการและการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ (1) เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ (2) รายการ (บร.11) (3) การประเมินโดย ซิปป์โมเดล (CIPP Model) โดยจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพโดยรอบทั่ว ๆ ไป ของหมู่บ้านสนวน หมู่ที่ 4 ตามหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น ประวัติความเป็นมา ของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน วัฒนธรรมประเพณี โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชน

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ การบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ เช่น นโยบายของรัฐบาล เงินกองทุน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุน การเตรียมความพร้อม การสร้างความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสอง หน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ เช่นการจัดทำระเบียบ กองทุน การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ระบบบัญชีกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน กิจกรรม

เกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน การตรวจสอบการใช้เงินกู้ การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมด ที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย เช่น จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนผู้ได้เงินกู้ ยอดเงินให้กู้ จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดกองทุน การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ ทัศนคติของสมาชิกต่อกองทุน ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านสนวน หมู่ที่ 4

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสนวน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกประชากรในการศึกษาข้อมูล ได้แก่ 3 กลุ่มระบบ C, A, B โดยยึดประชากรที่เป็นตัวแทนของแต่ละระบบ ดังต่อไปนี้

ประชากรหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสนวน ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน 15 คน มีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 135 ราย สมาชิกผู้กู้จำนวน 62 ราย และประชาชนทั่วไปทั่วไปในชุมชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน

1.4 **ประชากรหน่วยระบบ B** หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ณ ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาสมาชิกผู้กู้จำนวน 62 ราย แยกเป็นกลุ่มอาชีพ ดังนี้

2.2.1 เกษตรกร จำนวน 38 ราย

2.2.2 ค้าขาย จำนวน 14 ราย

2.2.3 การบริการ จำนวน 3 ราย

2.2.4 อื่นๆ จำนวน 7 ราย

1.5 **ประชากรหน่วยระบบ C** หน่วยระบบของบริบท ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสนวน สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง (Purposive Sampling) ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษาดังนั้น

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วย กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร ผู้วิจัยทำการวิจัยโดยสุ่มจากจำนวนประชากรในหมู่บ้านสนวน ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เช่น แยกตามกลุ่มอาชีพ อายุ เพศ
2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จากการวิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในหมู่บ้านสนวน 50% ของครัวเรือนทั้งหมด ประชาชนในชุมชนทั้งหมด ผู้ให้ข้อมูลคือ ประธานชุมชน ประธานกองทุน รองประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน และประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสนวน

2. ตัวแปรและตัวชี้วัด

ในการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสนวน ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรออกเป็น 3 หน่วยระบบโดยยึดหน่วยระบบในการวิเคราะห์ โดยมีตัวแปรและตัวชี้วัดดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของหมู่บ้านสนวน ประกอบด้วย 3 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ C คือ บริบทของหมู่บ้านสนวน
 2. หน่วยระบบ A คือ ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสนวน
 3. หน่วยระบบ B คือ ระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละรายของหมู่บ้านสนวน
- ตัวชี้วัดที่จะประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสนวน มีดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A (Context Indicator) คำว่า บริบท หมายถึง สภาพแวดล้อม ตัวชี้วัดบริบทของหมู่บ้านสนวน
 - 1.1 บริบทระดับชุมชน เช่น ภูมิศาสตร์ของชุมชน ตัวชี้วัดบริบทชุมชน ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 - 1.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสนวน
 - 1.1.2 เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
 - 1.1.3 วัฒนธรรมประเพณี
 - 1.1.4 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ

1.1.5 ผู้นำชุมชนและการรวมกลุ่มของชุมชน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 2.1 นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงินกองทุน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการกองทุน
 - 2.4 การประชาสัมพันธ์
 - 2.5 การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจ
 - 2.6 คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 3.1 การจัดทำระเบียบกองทุน
 - 3.2 การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนกองทุน
 - 3.3 ระบบบัญชีกองทุน
 - 3.4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
 - 3.4.1 การรับสมัครสมาชิก
 - 3.4.2 การฟื้นฟูสภาพการเป็นสมาชิก
 - 3.4.3 ประเภทสมาชิก ได้แก่ รายบุคคล
 - 3.4.4 การทำทะเบียนสมาชิก
 - 3.5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านสวนวน
 - 3.5.1 ขั้นตอนการขอกู้
 - 3.5.2 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.5.3 การโอนเงินให้ผู้กู้
 - 3.5.4 การรับชำระหนี้
 - 3.6 การส่งเสริมการใช้เงินกู้
 - 3.6.1 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
 - 3.6.2 การช่วยหาตลาด
 - 3.7 การตรวจสอบการใช้เงินกู้
 - 3.8 การจัดทำรายการและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน
 - 3.9 การจัดสรรผลประโยชน์
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- 4.1.1 จำนวนผู้กู้
- 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
- 4.1.3 จำนวนสมาชิกกองทุน
- 4.1.4 จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด
- 4.1.5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านสนวน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในหมู่บ้านสนวน
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - 4.3.1 ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุนหมู่บ้านสนวน
 - 4.3.2 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง
 - 4.3.3 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านสนวน

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัวคือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 บริบทระดับชุมชน เช่น ภูมิศาสตร์ของชุมชน ตัวชี้วัดบริบทชุมชน ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 1.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสนวน
 - 1.1.2 เศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านสนวน
 - 1.1.3 วัฒนธรรมประเพณี
 - 1.1.4 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
 - 1.1.5 ผู้นำชุมชนและการรวมกลุ่มของชุมชน
 - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 1.2.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.2.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 - 1.2.3 หนี้สินของครอบครัว
 - 1.2.4 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.2.5 รายได้ของครอบครัว

- 1.2.6 ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
 - 1.2.7 สมาชิกในครอบครัว
 - 1.2.8 สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในหมู่บ้าน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
 - 2.2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
 - 2.3 วัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินตามโครงการ
 - 2.4 สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
 - 2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
 - 2.6 จำนวนแรงงาน
 3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 3.1 การดำเนินงานอย่างถูกวิธี
 - 3.2 การขาดตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน
 - 3.5 การใช้จ่ายเงินกู้
 - 3.6 การหาความรู้เพิ่มเติม
 4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ดำเนินการด้วยเทคนิควิธีที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง
 - 4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีสุขภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
 สนวน โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำ

เจ้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละราย ต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านสนวน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของระบบ A ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านสนวน ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะ หน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดี และมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนตำบองจันทร์ ผู้วิจัย ได้ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ต่อไปนี้ เพื่อใช้ในการหาข้อมูล

1. บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน)

- ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ได้จัดเก็บไว้แล้ว คือ ข้อมูลมือสอง (Secondary Data) ได้แก่

1. กชช 2 ค
2. จปฐ.
3. เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลหมู่บ้าน
4. แผนที่หมู่บ้าน

2. บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) ใช้ตัวอย่างประมาณ 50% ของครัวเรือนในหมู่บ้าน

3. บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ตัวอย่างประมาณ 50% ของครัวเรือนในชุมชน)

กลุ่มตัวอย่าง

- กรรมการกองทุนชุมชน
- ผู้นำชุมชน
- ประชาชนทั่วไปในชุมชน (ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของกองทุน)

4. บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

- รวบรวมจากเอกสารของกองทุนและสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน

5. บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีประชาคม การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีประชาคมกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. บร.7(แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน)
8. บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ SMEs)
9. บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) โดยสุ่มตัวอย่าง 50% ของครัวเรือนในหมู่บ้าน
10. บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณีของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน)
12. บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน) ในกระบวนการของ AIC ในการวิเคราะห์แผนแม่บทชุมชน

ในการดำเนินการ โครงการใด ๆ นั้น ผู้ปฏิบัติงาน โครงการจะต้องทราบว่าโครงการที่ตนรับผิดชอบ จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนแสดงถึงลักษณะในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

การกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านสวนวน มีดังนี้

- 1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี
- 2.สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์
- 3.ชุมชนยกย่องคนทำดี
- 4.สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 5.สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม
- 6.สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- 7.ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน
- 8.ในชุมชนมีการรวมตัวตัวกลุ่มองค์กรประชาชน
- 9.ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยประชุมหรือเสวนา
- 10.ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
- 11.ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
- 12.ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสนวน การเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ต้องการความจริงจากผู้ที่สัมภาษณ์ให้มากที่สุด โดยกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความรู้สึก หรืออาจจะแสดงความสนใจทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความรู้สึกส่วนบุคคลมากขึ้น เป็นการสัมภาษณ์ตามหน่วยระบบ B คือการสัมภาษณ์ผู้รู้เป็นรายบุคคล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตาม บร.11

2. การสังเกต (Cobscrvation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตาม โครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการการสังเกตโดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ แยกได้เป็น

1.1 การสังเกตโดยเข้ามีส่วนร่วมในหมู่บ้าน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้ประเมินเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมาย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูล (ตาม บร.11) โดยที่กลุ่มเป้าหมายรับทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน

1.2 การสังเกตโดยบุคคลภายนอก ผู้วิจัยเป็นผู้การสังเกตโดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้สึกรว่าตนถูกสังเกต เช่นการสังเกตการประกอบอาชีพของผู้ดูแลราย และบันทึกข้อมูลได้ทันที โดยใช้เครื่องมือแต่ละชนิดในการประเมิน

3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ได้จัดเก็บไว้แล้ว คือ ข้อมูลมือสอง (Secondary Data)

ได้แก่

1. กชช 2 ค
2. จปฐ.
3. เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลหมู่บ้านสนวน
4. แผนที่หมู่บ้านสนวน

4. เวทีประชาคมตำบล เป็นเวทีสะท้อนความคิดเห็นและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของกองทุน โดยประธานกองทุนและคณะกรรมการกองทุน ร่วมกันประชุมปรึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในตำบล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน หมู่บ้านสวนนวม มีการบริหารจัดการกองทุนที่ดี ทำให้ในกองทุนหมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนดีขึ้น ทำให้หมู่บ้านมีการพัฒนาขึ้นตามไปด้วย สมาชิกผู้ผู้นำเงินไปลงทุนทำธุรกิจทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีเงินหมุนเวียนภายในครอบครัว

2. วิเคราะห์เชิงระบบ ได้แก่ ระบบ A, B, C

ระบบ A เป็นระบบการบริหารแหล่งเงินทุนให้ระบบ B ของผู้กู้แต่ละราย

ระบบ B เป็นระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ระบบ B จะกู้เงินกองทุนจากระบบ A เพื่อนำไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการแต่ละโครงการ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทน แล้วนำส่งชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้กับระบบ A ซึ่งทั้ง 2 ระบบ คือ ระบบ A และ ระบบ B ทำให้ประชากรในชุมชน และสภาพทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปของระบบ C (บริบทชุมชน) มีการพัฒนานำไปสู่คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุน 1 ล้านบ้าน

3. วิเคราะห์โดยการพิจารณาตัวแปรและตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยระบบย่อย คือ ระบบ C, A, B ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลให้กองทุนชุมชนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในอนาคตต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

เนื้อหาของบทที่ 4 นี้เป็นการนำเสนอผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสวน
ผู้วิจัยได้ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หัวข้อดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านโดยรวม
3. ผลการประเมินผู้ดูแลราย
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ผู้วิจัยได้ใช้ตัวชี้วัดตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า ควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูลและเสนอผลสรุปตัดสินค่า ตามหัวข้อที่จะนำเสนอต่อไป

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน (หน่วยระบบ C)

1.1 บริบทระดับประเทศ

ความยากจนของประเทศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้เกิดความยากจนและความยากลำบากในการดำรงชีวิตของประชาชน สภาวะความยากจนซ้ำซากอันเนื่องมาจากการกระจายรายได้และความเจริญไม่เท่าเทียมกันของประเทศ ทำให้กลุ่มประชากรระดับรายได้ต่ำยังมีอัตราส่วนรายได้ต่ำลง เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มรายได้สูง เกษตรกรเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังยากจนอยู่ เนื่องจากขาดการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการผลิต การตลาด การนำเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ขาดหลักประกันราคา ผลผลิตต้องผ่านพ่อค้าคนกลางซึ่งมีอิทธิพลมาก ทำให้รายได้น้อยลงไม่เพียงพอกับรายจ่ายในการดำรงชีพที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้รับผลกระทบ

อย่างรุนแรงในหลายด้าน สถาบันการเงินต่าง ๆ ต้องปิดตัวลงเนื่องจากภาวะขาดทุน ทำให้ประชาชนว่างงานเป็นจำนวนมาก รัฐบาลไทยพยายามจะกู้วิกฤติในขณะนั้น โดยการกู้ยืมเงินทั้งในประเทศในรูปแบบของการจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาล และกู้ยืมเงินจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) ในขณะเดียวกันได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลกตามสัญญาเงินกู้ ลงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 เพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในชนบท โดยการฟื้นฟูวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประเทศไทยมีหนี้เพิ่มสูงขึ้นเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่ยากจน แต่รัฐบาลก็พยายามจัดหาแหล่งเงินเข้ามาพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้มีระดับความเป็นอยู่และคุณภาพดีขึ้น

ในการดำเนินงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่ผ่านมานั้น รัฐบาลได้ดำเนินโครงการเบื้องต้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ (บรรเทาความยากจน) ของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ 3 โครงการ (เอกสารประกอบการปฐมนิเทศนักศึกษาประกาศนียบัตร 2544 : 2 - 3) คือ

1. โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

เป็นโครงการที่มุ่งให้ครัวเรือนยากจนในหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการสนับสนุนเงินทุนให้หมู่บ้านละ 280,000 บาท เพื่อนำไปประกอบอาชีพ โดยไม่มีดอกเบี้ย กรรมการหมู่บ้านจะเป็นองค์กรที่รับผิดชอบจัดการเงินของหมู่บ้านดังกล่าว ครัวเรือนที่ยากจนซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อคนต่อปี จะมีสิทธิยืมเงินทุนเพื่อไปดำเนินการพัฒนาอาชีพของตนเองซึ่งโครงการนี้จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีผลผลิตในหมู่บ้านเกิดขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในระดับหนึ่ง

2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้องค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรบริหารส่วนตำบล ได้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โดยที่การสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าร่วมส่งเสริมและยกระดับคุณภาพของประชาชนในท้องถิ่น มีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และยกระดับของภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมาช่วยในด้านการพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ มีการนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการฟื้นฟูจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่นและนำมาปรับปรุง คิด พัฒนา

ให้เป็นงานที่สร้างผลผลิตร่วมกัน เกิดรายได้ในชุมชน เกิดแนวคิดของชุมชนที่เป็นอิสระ ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทำให้ชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองในการแก้ปัญหาและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

3. โครงการส่งเสริมอาชีพหมู่บ้านละ 100,000 บาท ในเขตสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นโครงการที่จัดเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ละหมู่บ้าน 100,000 บาท เพื่อให้กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเกษตรกรกู้ยืม สำหรับพัฒนาเศรษฐกิจในเขตสภาตำบล ซึ่งจะต้องมีการนำเสนอโครงการเพื่อกู้ยืมเงินมาลงทุน โดยผู้กู้ยืมหรือกลุ่มผู้กู้ยืมจะต้องมีเงินกองทุนของกลุ่มร่วมสมทบงบประมาณร้อยละ 30 ของโครงการที่ต้องการกู้ยืมเงินลงทุน ซึ่งต้องมีแผนการชำระคืนด้วย การกู้ยืมเงินลงทุนนี้จะต้องผ่อนชำระไม่เกิน 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย การดำเนินงานจะต้องผ่านกระบวนการของเวทีประชาคมหมู่บ้านหรือเวทีชาวบ้าน ซึ่งต้องร่วมกันพิจารณาการติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการนี้จะมีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ตั้งแต่การกู้ยืม ตลอดจนถึงกระบวนการคืนเงินกู้ยืมหรือการผินัดการชำระหนี้ กระบวนการในการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเบิกจ่ายทำบัญชีในนามบัญชีเงินทุนโครงการเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาตำบล ซึ่งจะมีระเบียบการเบิกจ่ายตามระเบียบของทางราชการ ทำให้ประชาชนในตำบลต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนได้ในระดับหนึ่ง

การพัฒนากลุ่มคนยากจนในเมืองและชนบท โดย

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กยากจนในเมืองและชนบทมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรณีพิเศษ โดยการจัดสรรทุนเล่าเรียน การให้เงินอุดหนุนแก่ครอบครัวเพื่อทดแทนค่าเสียโอกาสในการส่งเด็กเข้าเรียนต่อและการพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
2. ส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรประชาชนและกองทุนในท้องถิ่นชนบทในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อระดมทุนในท้องถิ่นมาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน
3. ปรับสภาพแวดล้อมในชุมชนแออัดให้เหมาะสม และขยายบริการสังคมให้เข้าถึงชุมชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคในสังคมเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคเอดส์และการป้องกันปัญหาเสพติด
4. ส่งเสริมให้คนในชนบทโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย สามารถประกอบกิจการ

อุตสาหกรรมครัวเรือนและอุตสาหกรรมขนาดเล็กและกลางได้

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ธุรกิจ SME เป็นกิจการที่ครอบคลุมทั้งภาคการผลิต การค้า และการบริการที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ถึงจะมีขนาดการลงทุนไม่สูงมากนักแต่มีผลทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ และช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงในการผลิตต่อจากธุรกิจขนาดใหญ่ และภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอีกด้วย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมให้ข้อมูลว่า ขณะนี้ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจประมาณ 850,000 กิจการและกว่า 99.7% จัดให้อยู่ในกลุ่ม SMEs โดย 40% เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากที่อยู่นอกระบบและไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประมาณ 30% ของวิสาหกิจไทยมีการพึ่งพาดตลาดต่างประเทศ รวมทั้งได้นำวัตถุดิบภายในประเทศมาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นมา การช่วยเหลือ SMEs อย่างจริงจังเกิดขึ้นตั้งแต่ประเทศประสบภาวะวิกฤตในปี 2540 แต่ทำแบบไร้แบบแผน จึงต้องพยายามเรียนรู้แนวทางจากประเทศญี่ปุ่นเป็นแบบ เพราะญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญต่อ SMEs มานานแล้ว โดยรัฐบาลสนับสนุนให้มีการจัดตั้งธนาคารที่ให้บริการด้านการเงินแก่สหกรณ์ SMEs และการจัดตั้งรูปแบบอื่น ๆ มาตั้งแต่ปี 2476 หลังจากนั้นไม่นานเริ่มให้บริการสินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดเล็กและสินเชื่ออื่น ๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลทั่วไป ที่ไม่สามารถได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินเอกชน ซึ่งเป็นสินเชื่อระยะยาวที่มีความจำเป็นต่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ถึงขนาดกำหนดค.ร.บ. เกี่ยวกับ SMEs มานานกว่า 30 ปีแล้ว

สำหรับประเทศไทยกำลังตื่นตัวและให้ความสำคัญกับธุรกิจ SMEs เพราะเชื่อมั่นว่าน่าจะกอบกู้เศรษฐกิจของประเทศให้ฟื้นขึ้นมาได้ ซึ่งมีผู้ประกอบการหลายรายที่มีความสามารถและมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ แต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องแหล่งเงินทุนที่จะนำมาขยายกิจการให้ดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ส่วนมากจะเป็นผู้ประกอบการที่อยู่ตามต่างจังหวัดห่างไกลจากข้อมูลข่าวสาร เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องจะเข้าไปให้ถึงกลุ่มผู้ประกอบการให้มากที่สุด เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ นำมาแก้ไขและให้ความช่วยเหลือต่อไป

บทบาทและความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและเล็ก (SMEs) เมื่อปี 2541 ได้วางแผนพัฒนาประเทศด้วยการใช้กลไกของการพัฒนาประเทศ โดยการใช้กลไกของผู้ประกอบการรายเล็ก ด้วยการประกาศส่งเสริมการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ที่มีการกำหนดความช่วยเหลือของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยสรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2541 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบในหลักการ วัตถุประสงค์และกระบวนการในการพัฒนา และให้มีการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ตามข้อ

เสนอร่วมกันของกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงการคลังตามมติคณะรัฐมนตรี มีข้อสรุปที่เป็น
ขบวนการสนับสนุน SMEs อย่างชัดเจน 4 เรื่อง ได้แก่

1. ส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ประกอบการกลุ่มนี้
2. เน้นการพัฒนา SMEs อย่างถาวร
3. เน้นนโยบายสนับสนุนที่ชัดเจน โดยไม่ขยายกรอบความช่วยเหลือไปถึงผู้ประกอบการ
ขนาดใหญ่
4. สร้างระบบเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจนในทุกด้าน

การที่รัฐบาลต้องเข้ามาสนับสนุนกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างจริงจังนั้น เนื่อง
มาจาก SMEs เป็นภาคธุรกิจที่มีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจของประเทศมากมาย เช่น

1. เป็นแหล่งจ้างงาน
2. เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจ
3. สนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
4. เพิ่มพูนวัตถุดิบในประเทศ
5. ได้รับผลกระทบจากวิกฤตน้อยเพราะ SMEs สามารถปรับตัวในเรื่องของการผลิตได้ดีกว่า
ใช้ทุนน้อยกว่า ที่สำคัญ SMEs ส่วนหนึ่งคือการประกอบการด้านการเกษตร
6. สร้างรายได้ให้ประเทศ เนื่องจากสินค้าหลายประเภทสามารถส่งออกไปต่างประเทศได้
โดยมีการสำรวจคร่าว ๆ พบว่าร้อยละ 50 ของอุตสาหกรรมส่งออกของไทยมาจากภาคการ
ผลิตของผู้ประกอบการใน SMEs รวมทั้งไม่ได้เป็นผู้ประกอบการที่กู้เงินตราต่างประเทศ
ทำให้ไม่มีภาระหนี้สินต่างประเทศเหมือนผู้ประกอบการรายใหญ่

แนวนโยบายและมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมรวมทั้งอุตสาหกรรมขนาด
กลางเป็นภารกิจหลักของการส่งเสริมอุตสาหกรรมมีนโยบายหลัก 3 ข้อ

- I. ยกระดับขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการประกอบการของอุตสาหกรรมขนาด
กลางและขนาดย่อม
 - 1.1 เร่งรัดพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ด้านการจัดการแก่นบุคลากรอู
สาหกรรม
 - 1.2 ขยายการให้บริการสินเชื่อ และร่วมมือประสานงานกับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม
ขนาดย่อมให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

- 1.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมขนาดย่อมชั้นกลาง ซึ่งผลิตสินค้าให้แก่อุตสาหกรรมขนาดต่าง ๆ
- 1.4 สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่ช่วยสร้างสัมพันธ์มิตรทางการผลิต การค้า การลงทุน ทั้งในระดับต่างประเทศ และในประเทศ
- 1.5 สนับสนุนด้านให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยี การเงิน การตลาด และการจัดการ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ส่งเสริมในการกระจายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ไปสู่ภูมิภาคชนบทให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน
 - 2.1 ส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพอิสระขึ้นในท้องถิ่นและชนบทโดยเร่งดำเนิน โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบทอย่างครบวงจร
 - 2.2 ประสานการดำเนินงานกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 ดำเนินโครงการบ่มเพาะ/อนุบาล (incubation) อุตสาหกรรมขนาดย่อมอย่างเต็มรูปแบบ
 - 2.4 ส่งเสริมงานรับช่วงการผลิตจากโรงงานในสวนกลางและในเมืองไปสู่ชนบท
3. พัฒนาสมรรถนะของการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีความเข้มแข็ง และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
 - 3.1 เร่งรัดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
 - 3.2 เร่งปรับปรุงแก้ไขระบบการทำงาน และการประสานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสวนกลางและส่วนภูมิภาคให้เกิดความรวดเร็วและประสิทธิภาพ
 - 3.3 พัฒนาเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหารงานให้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการแก่ภาคอุตสาหกรรม
 - 3.4 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการเสนองาน และส่งเสริมอุตสาหกรรมในเชิงรุก
 - 3.5 ร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศในการดำเนินโครงการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรม

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศและความเดือดร้อนของการเป็นหนี้สินของประชาชน

ในปัจจุบันปัญหานี้มีลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ เนื่องจากการใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อเศรษฐกิจไทยเข้าสู่ภาวะถดถอยนับตั้งแต่ปลายปี 2540 ทำให้ภาครัฐต้องใช้นโยบายการคลังเป็นตัวจักรสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจ กลไกหลักของนโยบายการคลังดังกล่าว คือ การดำเนินนโยบายขาดดุลการคลังของรัฐบาล เพื่อนำรายจ่ายจากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ไปใช้ในโครงการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินและโครงการเพื่อเสริมฐานรากของการพัฒนาประเทศ ทางด้านรายได้ของรัฐบาล เนื่องจากค่าใช้จ่าย การลงทุน ตลอดจนการนำเข้าของภาคเอกชนที่จะลดตัวลง ทำให้รัฐบาลจัดเก็บรายได้ทั้งในส่วนที่เป็นภาษีและไม่ใช่อำนาจลดลง และที่สำคัญรัฐบาลก็มีความระมัดระวังที่จะไม่ใช้มาตรการเพิ่มรายได้ที่จะไปกระทบกับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

จากผลของนโยบายข้างต้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 – 2544 รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณแบบขาดดุลอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 25,000 ล้านบาท, 110,000 ล้านบาท และ 105,000 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งรัฐบาลต้องกู้ยืมจากภายในประเทศ รวมทั้งการใช้จ่ายเงินคงคลังที่สะสมมาเป็นจำนวนมากในการชดเชยการขาดดุลดังกล่าว

นอกจากนี้ รัฐบาลยังดำเนินการกู้เงินทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเสริมกับการใช้เงินงบประมาณข้างต้น โดยวงเงินที่สำคัญและรู้จักกันแพร่หลาย คือเงินกู้มีชาว่า จำนวน 53,000 ล้านบาท เงินกู้โครงการลงทุนเพื่อสังคม หรือ SIF ประมาณ 16,000 ล้านบาท และเงินกู้โครงการช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ซึ่งรวมเรียกเป็นหนี้สาธารณะ จึงเพิ่มขึ้นจาก 57,000 ล้านบาท ณ ต้นปีงบประมาณ 2540 เป็นประมาณ 2,800,000 ล้านบาท ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2544 และผลที่ตามมาคือภาระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยที่รัฐบาลต้องตั้งงบประมาณชำระในปีต่อ ๆ ไป จึงสูงขึ้นมาก

บริบทระดับชุมชน

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสนวน

บ้านสนวน หมู่ที่ 4 ต.หนองไข่น้ำ อ.เมือง จ. นครราชสีมา มีระยะทางห่างจากที่ว่าการ อ. เมือง 26 ก.ม . เดิมชื่อบ้านท่าสนวน ซึ่งเรียกตามลำน้ำลำคั้ง เป็นลำน้ำสำคัญของหมู่บ้าน ที่บริเวณ

ลำน้ำคังมีต้นสนวนใหญ่ขึ้นอยู่ ต่อมาคำว่า“ท่า”ถูกตัดออกเหลือแต่คำว่า “ บ้านสนวน ” มาจนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านเริ่มก่อตั้งในปี - หรือประมาณ 95–109 ปีมาแล้ว

นาย พรหม ชิดโคกสูง และนายเขียว ชิดโคกสูง อพยพมาจากบ้านล่องตอง ตำบลบ้านโพธิ์มาตั้งบ้านเรือนและจับจองพื้นที่ทำการเกษตร ต่อมานายพรหม ชิดโคกสูง ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของบ้านสนวน ซึ่งอพยพมาจากบ้าน ล่องตอง ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา เหตุที่แต่ละกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะมองเห็นว่าพื้นที่บริเวณนี้เหมาะที่จะเป็นแหล่งทำมาหากิน เหมาะแก่การทำการเกษตร เพราะมีแหล่งลำธารไหลผ่าน ซึ่งได้แก่ ลำน้ำคัง และ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารและสัตว์ป่า นานา ชนิด

1.2 สภาพปัจจุบัน

ที่ตั้งและอาณาเขต บ้านสนวนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,646 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทางการเกษตร 1,313 ไร่ ที่อยู่อาศัย 300 ไร่ ที่สาธารณะ 33 ไร่

ทิศเหนือจด บ้านโคกกระชาย ต.จันอ็ด อ.โนนสูง

ทิศใต้จด บ้านกระโดน ต.หนองไข่น้ำ อ.เมือง

ทิศตะวันออกจด บ้านด่านคนคบ ต. ด่านค้ำ อ.โนนสูง

ทิศตะวันตกจด บ้านหนองไข่น้ำ ต.หนองไข่น้ำ อ. เมือง

สภาพป่าในอดีตหมดไปเพราะว่าชาวบ้านได้ทำการก่อสร้างบ้านเรือน ทำไร่ ทำนา ทำการเกษตร ปัจจุบันมีป่าไม้ คือ ป่าช้า 8 ไร่ ป่าอื่น ๆ เช่น ป่าที่สาธารณะ 2 แปลง จำนวน 33 ไร่ ปัจจุบันมีแหล่งน้ำ(ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

บ่อน้ำตื้น	2	บ่อ	ใช้ได้ตลอดปี
สระน้ำ	2	สระ	ใช้ได้ตลอดปี
คลองน้ำ	1	แห่ง	ใช้ได้ตลอดปี
ห้วย	1	แห่ง	ใช้ได้ไม่ตลอดปี
หนอง	2	แห่ง	ใช้ได้ไม่ตลอดปี
แม่น้ำ	1	แห่ง	ใช้ได้ตลอดปี

ลักษณะประชากร

มีประชากรทั้งหมด 525 คน ชาย 272 คน หญิง 253 คน

ประชากรวัย 1วัน–4 ปี จำนวน 32 คน

, 5 ปี - 9 ปี จำนวน 33 คน

10 ปี - 14 ปี	จำนวน 47	คน
15 ปี - 19 ปี	จำนวน 49	คน
20 ปี - 24 ปี	จำนวน 48	คน
25 ปี - 49 ปี	จำนวน 220	คน
60 ปีขึ้นไป	จำนวน 96	คน

ในหมู่บ้านมีคนพิการ จำนวน 2 คน

หมู่บ้านสวน มีสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พึงบอกถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนี้

รถยนต์	7	คัน
มอเตอร์ไซด์	101	คัน
รถไถนาเดินตาม	80	คัน
มีไฟฟ้าใช้	154	ครัวเรือน
มีประปา	154	ครัวเรือน
ตู้เย็น	50	เครื่อง
พัดลม	154	เครื่อง
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	154	เครื่อง
ทีวีสี	152	เครื่อง
ทีวีขาวดำ	3	เครื่อง
โทรศัพท์	1	เครื่อง (สาธารณะ)
หอกกระจายข่าว	1	แห่ง
ภาชนะเก็บน้ำฝน	154	ครัวเรือน
มีส่วนที่ถูกหลักสุขาภิบาล	154	ครัวเรือน

1.3 สภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,308 ไร่ เป็นที่นา 1,603 ไร่ เป็นที่สวน 260 ไร่ ที่อยู่อาศัย 300 ไร่ มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านจำนวน 232 เกวียน/ปี ขายไปจำนวน 16 เกวียน เก็บไว้รับประทาน 70 เกวียน ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 330 กระสอบ มีผลผลิตอื่น ๆ เช่น ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การผลิตสินค้า ดังนี้

1. ทำไร่ มันสัมปะหลังจำนวน 1 ครอบครั้ว

ได้ผลผลิตประมาณ 67,000 บาทต่อปี

2. เลี้ยงสัตว์ คือ เลี้ยงวัว จำนวน 28 ครอบครัว

ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 200,000 บาทต่อปี

3. ผลิตตัดเย็บเสื้อผ้า ครอบครัวที่ผลิตมี 15 ครอบครัว

มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 540,000 บาท

4. ทอเสื่อครอบครัวที่ผลิตมี 25 ครอบครัว มีรายได้เข้าหมู่บ้านปีละ 50,000 บาท

ประชากรที่อพยพไปทำงานต่างถิ่นสามารถส่งเงินเข้าหมู่บ้านทั้งหมดประมาณปีละ 100,000 บาท

รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมดประมาณ

1,000 - 5,000	บาท	มี	5	ครอบครัว
5,001 - 10,000	บาท	มี	7	ครอบครัว
10,001 - 20,000	บาท	มี	20	ครอบครัว
20,001 - 30,000	บาท	มี	25	ครอบครัว
30,001 - 50,000	บาท	มี	77	ครอบครัว
50,001 - 100,000	บาท	มี	20	ครอบครัว

ราษฎรในหมู่บ้านเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ ดังนี้

1. หนี้ ธ.ก.ส. จำนวน 6 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 300,000 บาท

2. หนี้สหกรณ์การเกษตร จำนวน 34 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 657,000 บาท

3. หนี้โครงการ กข.คจ. จำนวน 45 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 285,000 บาท

1.4 สภาพสังคมและวัฒนธรรม

การศึกษา

เด็กนักเรียนบ้านสนวนต้องเดินทางไปเรียน หนังสือที่โรงเรียนบ้านกระโดน ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านเป็นระยะทาง 2 กม. มีนักเรียนที่มาเรียนที่ ร.ร. บ้านกระโดนมีทั้งหมด 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกระโดน, บ้านคองหนองบัว และบ้านสนวนจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนบ้านกระโดนไม่มี มีถึงแค่ชั้น ป.6 ถ้าเด็กต้องการศึกษาต่อผู้ปกครองที่มีฐานะปานกลางก็จะส่งลูกไปเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านหนองไข่น้ำซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาถึงชั้นมัธยมปีที่ 3 อยู่ห่างจากหมู่บ้านท่าสนวน ประมาณ 6 กม. และผู้ปกครองที่มีฐานะดีหน่อยก็จะส่งลูกไปเรียนที่ ร.ร. บุญเหลือวิทยานุสรณ์ และในตัวจังหวัดนครราชสีมา

ในหมู่บ้านมีผู้อ่านหนังสือไม่ออก 5 คน ได้แก่

1. นายเขียว	กอหน้่ากลาง	อายุ	52	ปี
2. นายแป้น	กลมกลาง	อายุ	51	ปี
3. นางรอด	ชิดโคกสูง	อายุ	60	ปี
4. นางนาค	แต่่วจอหอ	อายุ	72	ปี
5. นายเฟือก	นิลมะเรียง	อายุ	65	ปี

มีสมาชิกในหมู่บ้าน ไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 35 คน

ระดับประถมศึกษา	3	คน
ระดับมัธยมศึกษา	26	คน
นักศึกษาผู้ใหญ่	3	คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	3	คน

ด้านวัฒนธรรม

ในรอบหนึ่งปีมีการทำบุญหรืองานประเพณี ดังนี้

เดือน มกราคม	ทำบุญประเพณี	เลี้ยงพระประจำหมู่บ้าน
เดือน มีนาคม	ทำบุญประเพณี	งานประจำปีหารายได้เข้าวัด
เดือน เมษายน	ทำบุญประเพณี	สงกรานต์
เดือน กรกฎาคม	ทำบุญประเพณี	วันเข้าพรรษา
เดือน ตุลาคม	ทำบุญประเพณี	วันออกพรรษา

หมู่บ้านสนวนมีวัดจำนวน 1 แห่ง ชื่อ วัดบ้านท่าสนวน มีพระ 4 รูป ภาษาพื้นบ้านคือภาษาไทย และภาษาโคราช มีโบราณวัตถุ ดังนี้คือ โบราณวัตถุเป็นหินรูปปลาอยู่ที่วัดท่าสนวน

ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดีของหมู่บ้านสนวน

ความเข้มแข็งของชุมชน

ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งของชุมชนมาก โดยพิจารณาสรุปจากการสำรวจโดยใช้ตัวชี้วัดดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี 88%
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ 80%

- 3.ชุมชนยกย่องคนทำความดี 85%
- 4.สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 90%
- 5.สมาชิกในชุมชนมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติม 85%
- 6.สมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่จะสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ 97%
- 7.ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ามีความรักใคร่ปรองดอง 90%
- 8.ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ 5 กลุ่ม
- 9.ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำโดยการประชุม 98%
- 10.ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็กสตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส 99%
- 11.ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 90%
- 12.ในชุมชนสามารถร่วมกันที่จะแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน 95%

เมื่อพิจารณาสรุปตัวชี้วัดจากการสำรวจข้อมูลข้างต้น กระผมคิดว่าประชาชนในหมู่บ้านสนวน หมู่ที่ 4 ตำบลหนองไช้ น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ ด้วยคือ ประชาชนเห็นความสำคัญของเงินกองทุนหมู่บ้าน มีความรักความหวงแหนต่อหมู่บ้านและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันต่อกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความตั้งใจ กระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ ทำงานกันเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความเข้มแข็งของหมู่บ้านสนวนหมู่ที่ 4 นี้ส่งผลทำให้มีศักยภาพที่จะทำให้งกองทุนหมู่บ้านประสบผลสำเร็จ อยู่ได้อย่างยั่งยืน

2.ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม (หน่วยระบบ A)

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสนวน ผู้วิจัยใช้หลักการพิจารณาหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ 3 กระบวนการ คือ ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า , ผลการประเมินกระบวนการ, ผลการประเมินผลผลิต โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนหมู่บ้านสนวน

2.1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านสนวน พบว่าสมาชิกในหมู่บ้านสนวนบางกลุ่มไม่สนใจเกี่ยวกับโครงการนี้บางกลุ่มขาดนโยบายนี้อย่างถื่นหนา เนื่องจากคิดว่าการที่รัฐบาล

กระจายอำนาจให้กับประชาชนมีการดำเนินการบริหารงานกันเองนั้น เริ่มแรกกองทุนหมู่บ้านสนวน มีการดำเนินการบริหารยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะคณะกรรมการยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบดีพอที่จะทำให้สมาชิกในหมู่บ้านเข้าใจได้อย่างละเอียด เพราะมีเวลาศึกษาน้อยส่วนมาก สมาชิกกองทุนเดิมที่ยังไม่มีความเข้าใจในระเบียบกองทุนมากนัก และไม่เข้าใจถึงความสำคัญของกองทุนว่าจะมีผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างไร แต่หลังจากมีการดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งและคณะกรรมการได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น และได้อธิบายให้สมาชิกในชุมชนเข้าใจและได้แก้ไขกฎระเบียบของหมู่บ้านสนวน เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานในการบริหารการจัดการ ของคณะกรรมการกองทุน

2.1.2 เงิน 1 ล้านบาท หมู่บ้านสนวน ได้รับเงินโอนเข้าบัญชีกองทุน โดยผ่านธนาคารออมสิน สาขานครราชสีมา เลขที่บัญชี 06-4301-20-188841-5 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2544 ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ทำการประชาคมเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกในชุมชนที่ยื่นเรื่องคำขอกู้ไว้ก่อนแล้วตามนโยบายของรัฐบาล ก่อนที่เงินจะตกมาวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนชุมชน ได้ดำเนินการพิจารณาการปล่อยเงินกู้โดยปล่อยกู้ให้กับสมาชิกงวดแรก จำนวน 31 ราย รวมเป็นเงิน 466,000 บาท ครั้งที่ 2 ได้ปล่อยเงินกู้วันที่ 23 พฤศจิกายน 2544 จำนวน 534,000 บาท

2.1.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสนวน

กระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือน
2. ผู้ใหญ่บ้านเปิดเวทีชาวบ้าน
3. วิทยากรอำเภอ/คณะทำงานเครือข่าย/ตัวแทนอนุกรรมการอำเภอ ร่วมกันชี้แจงนโยบายวัตถุประสงค์ วิธีการ ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งขอมติที่ประชุม วิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการ มีการรับสมัครคณะกรรมการและตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้ง
4. ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน
5. ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง 15 คน ดำเนินการคัดเลือกกันเองสำหรับผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่ง ประธานกองทุนฯ รองประธานฯ เหนรัญญิก เลขานุการ
6. คณะกรรมการกองทุนฯ ดำเนินการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
7. คณะกรรมการกองทุนร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

8. ดำเนินการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
9. รายงานผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการประจำอำเภอทราบ
10. ขอเปิดบัญชีกองทุนหมู่บ้าน
11. ส่งคำขอขึ้นทะเบียนกองทุนและประเมินความพร้อม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสนวน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสนวนหมู่ที่ 4 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัด

นครราชสีมา ประกอบด้วย

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1. นายดีวิ ถาดจอหอ	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นายคุณ จงอยู่กลาง	รองประธานกองทุน
3. นางสมบูรณ์ แต้้วจอหอ	เลขานุการ
4. นายสมชาย ชิดโคกสูง	เหรัญญิก
5. นายพุด กอพุดกลาง	กรรมการ
6. นางชั้น วรรณโก	กรรมการ
7. นายพันธ์ มุ่งผลกลาง	กรรมการ
8. นายใหม่ เซยโพธิ์	กรรมการ
9. นางอำนาจ น้อยนอก	กรรมการ
10. นางเฉลิม สิงห์ทะเล	กรรมการ
11. นางกิ่ง มะลิวงค์	กรรมการ
12. นางพะเยาว์ ชิดโคกสูง	กรรมการ
13. นายเถียม ชิดโคกสูง	กรรมการ
14. นายมณูญ แต้้วจอหอ	กรรมการ
15. นางดวงจันทร์ ชิดโคกสูง	กรรมการ

ที่ปรึกษากองทุนจำนวน 8 คน

1. พระอธิการโม โกวิโธ
2. ผู้ใหญ่อาจ บั้งจันอัด
3. นายศุขกวี เข้มพุทธคุณ
4. นายสมาน ปลั่งกลาง

5. นายสอิ่ง แก้วด่านกลาง	6. นายชัย พบคำน
7. นายสนั่น เภาโพธิ์	8. นายคุณ แยมจอหอ

ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสวนวน

กองทุนหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 มีความพร้อมในการบริหารจัดการกองทุนค่อนข้างสูงเนื่องจากมีองค์ประกอบหลายอย่างคือ

1. ผู้นำชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบนโยบายกองทุนหมู่บ้านอย่างชัดเจน ทั่วถึง
2. ประชาชนในหมู่บ้านมีจิตสำนึกร่วมกัน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง
3. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ประชาชนเลือกคนที่เป็นคนดี มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งจะเสียสละเวลาทำงานเพื่อกองทุนหมู่บ้าน ไม่ใช้ระบบเครือข่ายในการคัดเลือกคณะกรรมการ
4. คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจ เสียสละอุทิศแรงกาย และแรงใจเพื่อพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้เจริญรุ่งเรือง และอยู่ต่อไป

3. ผลการประเมินการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

ผลการดำเนินการกิจการของผู้กู้แต่ละราย ผู้วิจัย จะพิจารณาจาก ปัจจัยนำเข้า, กระบวนการ และผลผลิต ของสมาชิกผู้กู้แต่ละรายของกองทุนหมู่บ้านสวนวน โดยรวม ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 135 ราย เป็นสมาชิกผู้กู้ 62 ราย แบ่งได้ ดังนี้

1. การผลิตทางการเกษตร

- 1.1 ปลูกพืช คือ ปลูกผัก จำนวน 2 ราย รวมเงินกู้ 39,000 บาท
- 1.2 เลี้ยงสัตว์คือ วัว ไก่ หมู จำนวน 35 ราย รวมเงินกู้ 560,000 บาท
- 1.3 ประมง คือ เลี้ยงปลา จำนวน 1 ราย รวมเงินกู้ 10,000 บาท

2. ค้าขายคือ ขายของชำ จำนวน 14 ราย รวมเงินกู้ 225,000 บาท

3. การบริการ

- 3.1 ช่างซ่อมคือ ซ่อมเครื่องยนต์ จำนวน 4 ราย รวมเงินกู้ 70,000 บาท

3.2 ตัดเย็บเสื้อผ้า จำนวน 5 ราย รวมเงินกู้ 90,000 บาท

4. อุตสาหกรรมในครอบครัว คือ ทอเสื้อ จำนวน 1 ราย รวมเงินกู้ 6,000 บาท

เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องของเงินทุนที่จะใช้ในการประกอบอาชีพเมื่อสมาชิกได้กู้เงินจากกองทุนไปทำทุนประกอบอาชีพแล้ว ทำให้ส่งผลในการพัฒนาชุมชนคือ ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพทำมาหากิน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากนายทุน มีผลทำให้ประชาชนในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปหางานทำตามต่างจังหวัด ทำให้ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว

จากการกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสวนวน หมู่ที่ 4 ไปเพื่อดำเนินธุรกิจนั้นในระยะเวลา 4 เดือนที่ผ่านมา นั้น สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้กู้เงินไปแล้วส่วนใหญ่สามารถที่จะจัดตั้งธุรกิจตามความประสงค์ที่ได้ยื่นตามคำขอกู้เงินจากกองทุนได้แล้วส่วนใหญ่จะประสบผลสำเร็จ มากน้อยเพียงใดนั้นคงจะต้องใช้ระยะเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านสวนวน ได้กำหนดระยะเวลาชำระเงินกู้ภายใน 1 ปี

ในเรื่องของการชำระคืนเงินกู้ที่สมาชิกส่วนใหญ่คาดว่าจะสามารถที่จะชำระคืนได้ตามกำหนดระยะเวลาในสัญญาซึ่งที่จะต้องคอยติดตามผลกันต่อไป

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านสวนวน ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า

- มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากกองทุน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุน 7 กองทุน
- มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
- มีการสร้างงานสร้างรายได้
- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิก

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า

- มีคณะกรรมการบริหารกองทุนและคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบ
- มีระเบียบการบริหารกองทุน ระเบียบการกู้ และการคิดดอกเบี้ย

- มีการรับเงินฝาก และระดมทุนเงินฝาก
- มีการนำดอกเบี้ยและผลกำไรมาจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง และนำมาใช้ในการบริหารกองทุน

การประกอบอาชีพ

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

- ความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนว่าจะต้องรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอแต่ความช่วยเหลือจากทางรัฐบาล

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยที่ไม่ไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักในการพึ่งพาตนเอง

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า

- เมื่อประชาชนในหมู่บ้านมีเงินทุนมาประกอบอาชีพของตนเองแล้ว ทำให้เศรษฐกิจภายในหมู่บ้านมีความคล่องตัว มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านทำให้หมู่บ้านมีการพัฒนาจิตใจความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง ทั้งเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในการเรียนรู้และการสร้างความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าของประเทศทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต เป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

- การที่กองทุนเงินล้านหมู่บ้านสนวนหมู่ที่ 4 จะสามารถดำเนินการประสพผลสำเร็จอยู่ได้อย่างยั่งยืนจะต้องมีสิ่งเหล่านี้อยู่ในหมู่บ้าน คือ

1.ประชาชนมีจิตสำนึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน

2.ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตน

เองรวมทั้งเคารพในกติกาที่กำหนดร่วมกัน

3. มีคณะกรรมการกองทุนที่เป็นคนดี มีความรู้ ประสบการณ์ เสียสละ และมีความรับผิดชอบ

4. มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิด ทำ ตรวจสอบ ร่วมกัน

5. มีความสามัคคี ความเอื้ออาทรผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

6. มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบว่า ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ได้มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐมาช่วยแนะนำในการจัดตั้งกองทุน และการจัดระเบียบของกองทุนให้แก่สมาชิกในกองทุนทราบ และเข้าใจ

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ ไม่มี เพราะยังไม่ถึงกำหนดการชำระเงินกู้

4.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ได้มีพัฒนากรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในหมู่บ้าน ได้มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และนำไปจำหน่ายร่วมกับตำบลอื่น ๆ ภายในจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสนวน หมู่ที่ 4 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ได้แก่

- 1.1 เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านสนวน หมู่ 4
 - 1.1.1 เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายในครอบครัว
 - 1.1.2 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.1.3 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.1.4 ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน
- 1.2 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนะของประชาชนบ้านสนวน หมู่ 4 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด
- 1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- 1.4 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบล

2. วิธีการดำเนินงาน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ศึกษานโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านสนวน ตามระเบียบกองทุน

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร.1 – 12 ซึ่งข้อมูลบางส่วนต้องทำการค้นคว้าเพิ่มเติมโดยความอนุเคราะห์จากกรมพัฒนาชุมชน และบุคคลรวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารทางวิชาการ

ขั้นที่ 4 ใช้ชีพพีโมเดลเป็นกรอบความคิดทฤษฎี ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรในการประเมินโครงการ

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 บทที่ 4 และบทที่ 5

3. ผลการดำเนินการ

3.1 คณะกรรมการกองทุนที่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกองทุน มีความรู้ความสามารถมีเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

3.2 คณะกรรมการบริหารจัดการตามระเบียบกองทุนอย่างชัดเจน ยกเว้นในเรื่องการทำบัญชีที่ทำตามความรู้ ความเข้าใจของชุมชนเอง

3.3 กลุ่มผู้กู้เงินกองทุน นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพตามที่เสนอโครงการขอกู้ และคาดว่าผู้กู้จะสามารถชำระเงินคืนกองทุนได้ทันตามกำหนด

2. อภิปรายผล

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านสวนวน ได้แก่

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 การเกิดกองทุนของหมู่บ้านสวนวน เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุนบ้านสวนวน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนบ้านสวนวนเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนบ้านสวนวนมีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น ค้าขาย เกษตรกรรม

วัตถุประสงค์ ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนบ้านสวนวน มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1.1.1 ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก
- 1.1.2 ประเพณีทางสังคมของชาวบ้านที่ปฏิบัติต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงความคิด ความเอื้ออาทรและความร่วมมือของชาวบ้านในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
- 1.1.3 หมู่บ้านที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ในทำเลตั้งใกล้กับอำเภอ มีโครงสร้างพื้นฐานในเกณฑ์ดี เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ทำให้มีข้อดีด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถนำผลผลิตออกสู่ตลาดได้สะดวก

1.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1.2.1 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะอันสั้น
- 1.2.2 สินค้าและผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน ยังไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน ไม่สามารถกำหนดราคาได้ การกู้ยืมเงินไปลงทุนอาจขาดทุนได้
- 1.2.3 การช่วยเหลือจากส่วนราชการมีน้อย ทำให้เกิดช่องว่างในการพัฒนา ส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนในเรื่องอาชีพและรายได้ยังมีน้อย ทำให้ขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
- 1.2.4 ขาดการรวมกลุ่มถึงแม้จะมีกลุ่มอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านแต่ยังเป็นการเริ่มต้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประสานงาน เกื้อหนุนกัน ทำให้เกิดการแข่งขันกันเอง

2. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้านได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพ กลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย
คนในชุมชนมีการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน อีกทั้งมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
จากสื่อต่างๆ

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

- 4.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้ยืมเงินไปดำเนินการ
สามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและ
ดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้นเมื่อครบกำหนดส่งเงินคืนกองทุน
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดเปลื้อง
ภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทาง
เศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน
- 4.3 ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์
ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับกองทุนหมู่บ้านสนวน ดังนี้

1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสนวนว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน ควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจนและมีบทลงโทษสำหรับคณะกรรมการที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกองทุน
2. คณะกรรมการกองทุนควรจัดให้มีการประชุมหรือกิจกรรมของสมาชิก เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ หรือธุรกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม
3. ประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาศึกษาค้นคว้าต่อไป ได้แก่ ผลกระทบของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีหรือความขัดแย้งขึ้นในชุมชน